

PI-140

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April / May - 2016

Sanskrit : CE-403

(१) पंचतंत्रे मित्रभेदम्, (२) व्याकरणम्।

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) नीचेना गद्यभंडोभांथी गभे ते बेनो अनुवाद करो : ८

(१) कस्मिंश्चिदधिष्ठाने धर्मबुद्धिः पापबुद्धिश्च द्वे मित्रे प्रतिवसतः स्म । अथ कदाचित् पापबुद्धिना चिन्तितम् - अहं तावन्मूर्खा द्वारिदयोपेतश्च । तदेनं धर्मबुद्धिमादाय देशान्तरं गत्वा स्वाश्रयेणार्थोपार्जनं कृत्वैनमपि वञ्चयित्वा सुखी भवामि ॥

(२) तत् श्रुत्वा कम्बुग्रीव आह - “भोः सांप्रतं नास्ति अस्माकं जीवितव्यम् जलाभावात् । तदापि उपाय चिन्त्यतामिति । उक्तं च-त्याज्यं न धैर्यं विद्युरेऽपिकाले धैर्यात् कदाचित् स्थितिः आप्नुयात् सः । यथा समुद्रेऽपि च पोतभङ्गे सायांत्रिको वाञ्छति तर्तुमेव ।

(३) अथ प्रसवानन्तरं प्राणयात्रार्थं गतायाष्टिद्विभ्याः समुद्रोवेला व्याजेनाण्डान्यपजहारम् । अथायाता सा टिट्टिभि प्रसवस्थानं शून्यमलोक्य प्रलपन्ती टिट्टिभमूचे - “भो मूर्ख! कथितमासीन्मया ते वत्समुद्रवेलयाऽण्डानां विनाशो भविष्यति, तद् दूरतरं व्रजावः । परं मूढतवाहङ्कारमाश्रित्य मम वचनं न करोषि ॥

(બ) ગમે તે બે સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૫

(૧) ઉપદેશો હિ મૂર્ખાણાં પ્રકોપાય ન શાન્તયે ।

(૨) તાતસ્ય કૂપોઽયમિતિ બુવાણા ક્ષારં જલં કાપુરુષા પિબન્તિ ।

(૩) આત્માનં સતતં રક્ષેત્ દારૈરપિ ધનૈરપિ ।

(૪) અરક્ષિતં તિષ્ઠતિ દૈવરક્ષિતં, સુરક્ષિતં દૈવહતં વિનશ્યતિ ।

૨ 'મિત્રભેદ'માંથી પ્રાપ્ત થતા બોધની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસની વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪

૩ પંચતંત્રની કથાઓને ધ્યાનમાં રાખી વાર્તાકારની શૈલીની ચર્ચા કરો. ૧૪

અથવા

૩ પ્રાણીકથાઓની વિશેષતાઓ જણાવી, 'પંચતંત્ર'ને એક પ્રાણીકથા તરીકે મૂલવો. ૧૪

૪ ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪

(૧) પંચતંત્રકારનું જીવન

(૨) 'મિત્રભેદ' શીર્ષક

(૩) મૂર્ખકચ્છપકથા ।

(૪) ચટકા-કુઝર કથા ।

૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યોમાં લખો : ૧૪

(૧) પંચતંત્ર જેવો પશુકથાઓનો બીજો ગ્રંથ કયો છે ?

(૨) પંચતંત્રના પાંચ તંત્રોના નામ લખો.

(૩) 'મત્સ્યત્રયકથા'માં ત્રણ માછલાઓનાં નામ લખો.

(૪) 'સિંહ-શૃંગાલ' કથાનો બોધ વર્ણવો.

- (પ) વિષ્ણુના દૂતે આવીને ગરુડને શું કહ્યું ?
- (દ) 'કમ્બુગ્રીવ' એટલે શું ?
- (૭) ચકલા-દંપતીની કથામાંથી શો બોધ મળે છે ?
- (૮) કૃ ધાતુનું વિધ્યર્થ પ્ર.પુ.એ.વ. અને આજ્ઞાર્થ બી.પુ.બ.વ.નું રૂપ લખો.
- (૯) અસ્ ધાતુનું આજ્ઞાર્થ ત્રી.પુ.એ.વ. અને વિદ્યર્થ પ્ર.પુ.બ.વ.નું રૂપ લખો.
- (૧૦) ચિનોતુ અને સ્યાત્ રૂપોને ઓળખાવો.
- (૧૧) દદામિ અને દદતુ રૂપ ઓળખાવો.
- (૧૨) અસ્ ધાતુનું વિધ્યર્થ ત્રી.પુ.એ.વ. રૂપ લખો.
-